

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 349/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. B., B., zastúpenej advokátkou JUDr. J. P., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkami Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 2 C 55/2010 z 28. júna 2010 a Krajského súdu v Žiline sp. zn. 6 Co/349/2010 z 23. marca 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júla 2011 doručená sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkami Okresného súdu

Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 C 55/2010 z 28. júna 2010 a Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co/349/2010 z 23. marca 2011.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v konaní pred všeobecnými súdmi ako odporkyňa. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 2 C 55/2010 z 28. júna 2010 vyhovel návrhu navrhovateľky a určil, že je „*podielovou spoluvlastníčkou v podiele 1/2 rodinného domu...*“. Proti rozsudku sa sťažovateľka odvolala a o jej odvolaní rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co/349/2010 z 23. marca 2011 tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka v sťažnosti podrobne opisuje skutkový stav, čo bolo predmetom návrhu navrhovateľky, a tvrdí, že „*nárok na vrátenie daru, ktorý považoval súd za základ posúdenia predmetu sporu tu nebol. Moje konanie voči bratovi nebolo konaním v rozpore s dobrými mravmi, ale následkom konania mojich súrodencov a zároveň legitímnym uplatňovaním a ochranou môjho vlastníckeho práva.*“.

V sťažnosti predkladá svoj výklad skutkového deja a dospieva k názoru o nesprávnosti právnych záverov všeobecných súdov, ktoré skutkový stav vyhodnotili a posúdili odlišne od nej. Všeobecné súdy porušili jej právo na spravodlivé súdne konanie tým, že:

„- Nesprávne posúdili spôsobilosť navrhovateľky na právne úkony bez vyjadrenia znalca resp, lekára jednak pri splnomocnení advokáta na zastupovanie pri zaslaní výzvy na vrátenie daru. Ak by to tak nebolo právny úkon tejto výzvy by bol absolútne neplatným právnym úkonom a nemohol by byť základom pre posúdenie zániku darovacieho vzťahu a nároku na určenie spoluvlastníctva navrhovateľky

- V rozpore so skutočnosťou a bez akéhokoľvek dôkazu uznali tvrdenie svedkov, že som sa o matku nestarala

- Legitímne nároky vlastníka posúdili ako konanie v rozpore s dobrými mravmi

- súdy neuznali preukazovanú skutočnosť, že navrhovateľka nevyjadrila svoju vôľu o vrátenie daru inak ako prostredníctvom právneho zástupcu pri ktorom sme spochybnili jej podpis na splnomocnení

- súdy nezobrali do úvahy nepreukázanie právneho záujmu na určovacom spore podľa § 80c Osp. “

Sťažovateľka v závere sťažnosti žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že rozsudkami okresného súdu sp. zn. 2 C 55/2010 z 28. júna 2010 a krajského súdu sp. zn. 6 Co/349/2010 z 23. marca 2011 bolo porušené jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zrušil uvedené rozsudky a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka taktiež žiadala priznať úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkami okresného súdu sp. zn. 2 C 55/2010 z 28. júna 2010 a krajského súdu sp. zn. 6 Co/349/2010 z 23. marca 2011 o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.

1. K namietanému porušeniu základných práv rozsudkom okresného súdu

Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľa rozsudkom okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo sa domáhať ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (*mutatis mutandis* IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo

medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

V danom prípade namietaný rozsudok okresného súdu podliehal revíznej právomoci krajského súdu v konaní o podanom odvolaní, ktorý má aj kasačnú právomoc. Preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu by bolo v rozpore s princípom subsidiarity zakotveným v čl. 127 ods. 1 ústavy, lebo jeho preskúmanie na základe podaného odvolania patrí do právomoci krajského súdu. V súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva je z ústavného hľadiska podstatné a určujúce preto len preskúmanie postupu krajského súdu (obdobne III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti citovanému rozhodnutiu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu základných práv rozsudkom krajského súdu

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok

porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovateľka predovšetkým namieta, že všeobecnými súdmi bola nesprávne posúdená spôsobilosť navrhovateľky na právne úkony (bez vyjadrenia znalca), a teda všetky jej úkony v konaní mali byť považované od počiatku za neplatné a nemohli by byť ani základom na posúdenie zániku darovacieho vzťahu a jej vlastníckeho nároku, a domnieva sa, že boli jednostranne vyhodnotené svedecké výpovede v jej neprospech, čo sa týka jej starostlivosti o navrhovateľku, a „*súdy nezobrali do úvahy nepreukázanie právneho záujmu na určovacom spore podľa § 80c Osp*“.

Ústavný súd preskúmal sťažnosť spolu s napadnutým rozsudkom v rozsahu svojej právomoci danej mu ústavou, t. j. z pozície nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je ďalšou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva, a ako taký nie je oprávnený zasahovať do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov, iba za predpokladu, že by nepostupovali v súlade s ústavnoprávnymi princípmi spravodlivého procesu obsiahnutými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Vzhľadom na to ústavný súd posúdil namietaný rozsudok z toho hľadiska, či skutkové zistenia, ku ktorým krajský súd dospel, majú dostatočnú a racionálnu základňu a či prijaté právne závery nie sú s nimi v

extrémnom nesúlade. Zaoberal sa aj tým, či podaný výklad je ústavne konformný, resp. naopak, či ho nemožno kvalifikovať ako svojvoľný.

V namietanom potvrdzujúcom rozsudku krajský súd najskôr uviedol obsah odvolaním sťažovateľky napadnutého rozsudku okresného súdu sp. zn. 2 C 55/2010 z 28. júna 2010, opísal doterajší priebeh konania a venoval sa obsahu odvolania sťažovateľky. Následne ako súd odvolací v intenciách § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 214 OSP rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil potom, ako dospel k záveru, že okresný súd vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, z výsledkov vykonaného dokazovania vyvodil správny záver a svoje rozhodnutie aj náležitým a vyčerpávajúcim spôsobom odôvodnil.

Krajský súd na s. 5 primerane a logicky odpovedal na jej vznesené námietky, ktorými spochybňovala procesnú spôsobilosť navrhovateľky, keďže uviedol, že táto spôsobilosť navrhovateľky nebola sťažovateľkou v konaní pred prvostupňovým súdom nikdy spochybňovaná a v tomto smere neboli predložené žiadne dôkazy z príslušného lekárskeho odboru a dôkazy tohto charakteru nepredložila ani v odvolacom konaní, a preto nepovažoval za dôvodný odporkyňou navrhovaný postup, a to ustanovenie znalca na prešetrenie procesnej spôsobilosti navrhovateľky.

Ako nedôvodnú vyhodnotil krajský súd i námietku sťažovateľky, ktorou namietala nedostatok naliehavého právneho záujmu navrhovateľky na požadovanom určení tvrdiac, že navrhovateľka v predmetnom prípade mala možnosť domáhať sa priamo plnenia, a to vrátenia daru, a v tomto smere sa stotožnil so závermi okresného súdu (strana 9, odsek 1 rozsudku) a pritom dodal, že *„Ak darca v prípade splnenia zákonných predpokladov uvedených v § 630 OZ využije svoje právo na vrátenie daru (nie je smerodajné, či tak urobí priamo v žalobe alebo mimosúdne prejavenu vôľou), darovací vzťah zaniká okamžikom, kedy sa prejav vôle darcu dostal do dispozície obdarovaného. Týmto okamžikom sa ruší darovacia zmluva a obnovuje sa pôvodný právny vzťah, t. j. obnoví sa vlastníctvo darcu k veci ex nunc. Ak boli splnené predpoklady na vrátenie veci, ktorou je nehnuteľnosť*

(prípadne jej spoluvlastnícky podiel), môže darca podľa názoru odvolacieho súdu uplatniť svoje právo aj žalobou na určenie vlastníckeho (spoluvlastníckeho) práva, nakoľko takto uplatnenému nároku zodpovedajúci výrok súdu bude najlepšie vystihovať obnovenie vlastníckeho práva darcu a zároveň bude listinou spôsobilou na zápis podľa § 34 ods. 1 zák. č. 162/1995 Z. z... To platí zvlášť za situácie, keď oprávnený s nehnuteľnosťou fakticky nedisponuje, resp. ju neužíva (čo je aj prípad prejednávanej veci) a kedy by darca nemusel byť úspešný so žalobou na vydanie nehnuteľnosti resp. na jej vypratanie.“

Takisto krajský súd na s. 6 reagoval jasne a zrozumiteľne na jej námietku, ktorou sponchybovala podpisy na viacerých dokumentoch podpísaných navrhovateľkou, stotožňujúc sa s právnym názorom okresného súdu, pokiaľ sa týka posúdenia podania navrhovateľky z 15. februára 2010, ktoré nemožno podľa obsahu považovať za prejav vôle darkyne (navrhovateľky) na vrátenie daru z dôvodov uvedených v ustanovení § 630 Občianskeho zákonníka, a s tým, že podanie sťažovateľky z 3. marca 2010 možno hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov, keďže z jeho obsahu je „zrejmá priama výzva na úhradu bezdôvodného obohatenia a zároveň hrozba vypratáním voči osobe, ktorá je vo vzťahu k darkyni osobou blízkou a zároveň osobou, ktorá sa o navrhovateľku stará“.

V konečnom dôsledku krajský súd uviedol, že „Pokiaľ odporkyňa v tomto smere namietala, že jej brat a zároveň syn navrhovateľky L. sa nestará o navrhovateľku tak intenzívne, ako to bolo v konaní prezentované, túto jej námietku vyhodnotil odvolací súd ako účelovú, nakoľko zo spisového materiálu nezistil, že by v tomto smere i napriek poučení podľa § 120 ods. 4 O. s. p. predložila alebo ponúkla súdu nejaké dôkazy. To isté konštatovanie platí aj vo vzťahu k tvrdeniam odporkyne, že ju brat L. mal v minulosti verbálne a fyzicky napadnúť.“

Podľa názoru ústavného súdu boli v konaní vykonané dôkazy riadne vyhodnotené z hľadiska ich závažnosti, zákonnosti a vierohodnosti a v takto vykonanom vyhodnotení nemožno zistiť logický rozpor, prípadne zjavné priklonenie sa v prospech iba jednej zo strán konania. Pokiaľ všeobecný súd postupoval v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ústavnému súdu neprislúcha, aby opätovne „prehodnocoval“ hodnotenie dôkazov

všeobecným súdom. Úlohou ústavného súdu zásadne nie je posudzovať celkovú zákonnosť rozhodnutia, proti ktorému bola sťažnosť podaná, ale jeho úlohou pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je zistiť, či napadnutým rozhodnutím mohlo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv alebo slobôd sťažovateľky. V tomto zmysle sa ústavný súd nezaoberá právnou argumentáciou všeobecných súdov, ale iba ústavnoprávnymi aspektmi konkrétnej veci (IV. ÚS 370/04).

Základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie, porušenia ktorých sa sťažovateľka dovoľáva, neznamená, že je jednotlivcovi zaručované priamo a bezprostredne právo na také rozhodnutie, ktoré zodpovedá jeho názoru, ale mu je garantované právo na spravodlivé občianske súdne konanie, v ktorom sa uplatňujú zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonom a ústavnými princípmi. Sťažovateľka mala v konaní nepochybne možnosť uplatniť pred súdmi oboch stupňov všetky procesné prostriedky na obhájenie svojich práv. Skutočnosť, že krajský súd (aj okresný súd) založil svoje rozhodnutie na právnom názore, s ktorým sa sťažovateľka nestotožňuje, neznamená, že je jej sťažnosť dôvodná (obdobne napr. m. m. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle judikatúry ústavného súdu by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný, čo nie je prípad sťažovateľky.

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a Občianskeho zákonníka podstatne na posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a ústavne akceptovateľné. Ústavný súd považuje postup krajského súdu pri preskúmaní rozhodnutia prvostupňového súdu za legitímny s ústavným kritériám zodpovedajúcou mierou interpretácie na vec aplikovaných zákonných ustanovení a vylučujúci možnosť porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (I. ÚS 26/94). Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na úspech v konaní pred všeobecným (občianskoprávnym) súdom a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v občianskoprávnom spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a namietaným porušením v sťažnosti označených práv, sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pri jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami, ktoré v nej sťažovateľka nastolila.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2011